

Evropské břehy Čech. Jednání o Dunajsko-odersko-labském průplavu ve 20. století

Abstrakt

Tato práce analyzuje integrační procesy v Evropě z perspektivy projektu průplavu Dunaj-Odra-Labe (DOL). Pod pojmem integrace jsou zde míněny především aktivity směřující k vytváření ucelených infrastrukturních systémů. Práce vychází z konceptu „skryté integrace,“ který se opírá o dva základní předpoklady: 1) počátky integrace (a fragmentace) kontinentálních infrastrukturních sítí předcházely pokusům o politickou integraci a lze je datovat do 19. století; 2) integrační procesy na poli infrastruktur byly spíše dílem transnacionálních expertních organizací než diplomatů reprezentujících zájmy národních států.

Skutečnost, že průplav DOL nebyl nikdy realizován, umožňuje jeho prostřednictvím studovat vývoj snah o vytvoření jednotné plavební sítě na kontinentě. Takové iniciativy ovšem často vycházely ze vzájemně nekompatibilních až protichůdných představ budoucího uspořádání Evropy. Na základě studia příprav projektu průplavu DOL lze identifikovat čtyři hlavní integrační rámce, které expertní organizace využívali k legitimaci svých integračních projektů: mittel-evropeizaci, nacifikaci, sovětizaci a evropeizaci. Tyto integrační rámce představují nejen specifické vize prostorového uspořádání vodocestné sítě na kontinentu, ale reprezentují také specifické hodnoty a ideje. Každý z nich je navíc spojen s působením jiné mezinárodní organizace prosazující realizaci vlastní vize vodocestné sítě v Evropě.

Projekty průplavu DOL vznikaly v interakci mezi intencemi národní dopravní politiky a vizemi transnacionálních expertních organizací. Jejich postupnou harmonizaci, stejně jako zachování kontinuity plánování projektu DOL i v dobách zásadních politických i společenských změn typu rozpadu Rakouska-Uherska či formace východního bloku, lze jednoznačně přičítat skupině expertů operujících jak na národní, tak i na transnacionální úrovni.